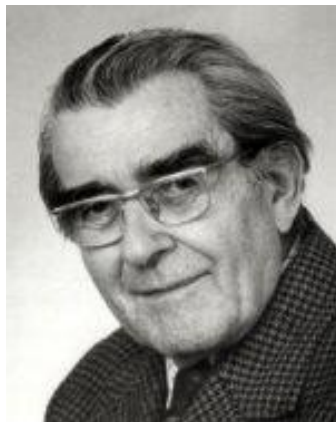

Velikán slovenského národa

MUDR. PAVOL STRAUSS

30. august 1912
+ 3. jún 1994

Pavol Strauss je génius géniov!

Mons. Jozef Tóth

„... Milí priatelia ... už dávno si uvedomujem, že Krása je šteblík k dobru... Že esteti no priamo súvisí s etikou... Že krása je cesta za pravdou...“

Pavol Strauss

Všestranný, mnohopolárny autor európskeho formátu, vzdelaný kritický mysliteľ, prenikavý intelektuál s kresťanským svetonázorom. Jeho diela môžu prekonať šíriaci sa nihilizmus a dehumanizáciu ľloveka, kultúry, spoločnosti 21. storočia.

On nielen postuluje, ale sám prináša - ako spisovateľ a mysliteľ - do modernej slovenskej literatúry nové pozitívne a humanistické perspektívy.

Straussov bystrý intelekt iskril a hýril brilantnými postrehmi. Išlo mu o to najpodstatnejšie v ľudskom živote: o pravdu, poznanie a priznanie pravdy.

Komunistickú éru privítal Pavol Strauss proroctvom, ktoré sa doslova a do písmena splnilo. Dvadsiateho augusta 1948 napísal:

„Nechápem, že svet to nechápe, veľ je to tak jednoduché. Centrum všetkého je Boh. Je prirodzeným stredobodom všetkého stvoreného, teda každého poriadku. Preto všetko musí byť v súlade s Božím a prirodzeným poriadkom. Veľ aj ony sú jedno. oko vek je vybudované iná, skôr-neskôr sa zrúti. I všetky štátne a spoločenské poriadky. Všetky v božom zmysle spotvorené útvary završujú. V mene „slobody“ sa najviac šliapa sloboda. V mene „spravodlivosti“ sa najviac gniavi súciti a milosrdenstvo. V mene „dobrá“ vyobcovali lásku zo slovníka.

ochví a nezvýši zo sveta iba púšť, mravná, kultúrna, ktorá sa zrúti do seba.

Svet a jeho civilizácia sa dá budovať iba na správnom základe myslenia a mravov.

Všetky zlyhali. Kresťanstvo poslali do výslužby. A nepôjde to iná, ako to s ním znovu skúsi.“

MUDr. Pavol Strauss sa narodil 30. augusta 1912 v Liptovskom Svätom Mikuláši. Od mala vyrastal u starého otca, doktora Bartolomeja Kuxa, ktorý bol v tých časoch mikulášskym mestským lekárom. Veľký vplyv na formovanie Pavla Straussa mala matka, s ktorou neraz stál „v údive na hranici záhad choroby, budúcnosti a toho, koho neznáme“,

kým ho, ako už posluchá a medicíny neopustila navždy. Po matke zdedil nielen talent, ale aj lásku, ba priam vášň k hudbe.

Hudba sa mu stala „životným prvkom, ktorý do tých ias duševnému organizmu chyboval. Ako ke sa smädný napije. Bol to život v živote. Prvotné uchvátenie života a citu. Nie o, o tajomne vykro ilo z nevidite na a prinieslo do sveta, vo vždy novoobjavených skladbách a nápadoch, prvý dotyk s tvorivos ou. Splnenie túžob za dia kami. Možnos ponori sa do seba“.

Stredoškolské roky prežil Pavol Strauss na mikulášskom gymnáziu v ovzduší povestného Hodžovho samovzdelávacieho krúžku. Tu sa hudba umocnila básnickým slovom. Diela ve kých autorov mu otvárali nové svety. Po maturite za al študova medicínu vo Viedni. Štúdium ukon il na nemeckej univerzite v Prahe. Tam uverejnil prvé dve zbierky básní Die Kanone auf dem Ei a Schwarze Verse.

V medzivojnovom období bolo skoro pravidlom, že najlepší z mladých intelektuálov videli perspektívu zápasu o lepšie usporiadanie spoločenského života v hnutí robotníckej triedy a svoj zápal dali do jeho služieb. Nie inak to bolo aj s P. Straussom. Za alo sa to už na gymnáziu v Mikuláši a pokračovalo aj v Prahe, kým sa po Stalinovom zákaze Šostakovi ovej opere neodohral v jeho živote zásadný zlom.

„Vtedy som razom prerušil všetky kontakty s komunistickým hnutím, rozhor ený a zhrozený nad takým štýlom kultúrnej politiky. Ako sa za ala cesta Leppova ku komunizmu knihou, Gorkého Matkou a cesta ku kres anstvu Quo vadisom, tak sa i v mojom prípade obrat za al cez R. Rollandovho Jeana Christophea, a viedol cez Rilkeho Duinské elégie a Sonety Orfeovi, cez Dostojevského Idiota a bratov Karamazovcov a Démonov k dielu Petra Lipperta a Romana Guardiniho“.

Celé Straussovo spisovateľské dielo je presvietené svetlom kresanskej viery a kresanského humanizmu. Takže nepíše pesimisticky – ani o smrti, dosťastej témy jeho denníkov. V jeho podaní nie je v nej ni gotické ani barokové, ni záhrobné, ni desivé.

Pod a denníka *Za mostom* asu dalo by sa Straussovo po atie zhrnú do formulácie:

„život je akáre ve nosti“ a smr „vkro ením do absolútne“. Tvrdí: **„Ak smútok preváži harmóniu v duši, nie sme dos zreli pochopi zmysel smrti“.** A pozadie jeho názoru? **„Boh je všetko vo všetkom. Všetko preniká, je vo všetkom prítomný... Sme v om, nako ko vieme, že je tu, že je v nás, vo všetkom, o život prináša...“** **Boh je absolútne, do ktorého možno z akárne života vkro i cez bránu smrti, vplynú do ve ného Bytia“.**

Všade a vo všetkom poci oval akési „tajomno“, ktoré obklopuje loveka, preniká ním, nap a ho – ak je hoden transcendentálnej lásky. **„Pe a tajomna na živote je smr“** (Odvrátený hlas). Celé toto Straussovo nazeranie súviselo, ako je zjavné aj známe s tým, že bol lovek s „metafyzickou orientáciou“.

Duchovný a mravný svet sveta, pod a neho, je povážlivý aj kritický, pretože udstvo prerušilo vonkajšiu i vnútornú komunikáciu s transcendentnom.

Neúprimnos je hlavným príznakom doby vo svete i u nás. Najmä v intelektuálnej sfére. Verejnos sa traktuje ľžami, neúprimnos ou k sebe i navonok. Takmer všetci majú maslo na hlave, nik si ho nekupuje, pod a slov Janka Silana.

Kritizoval najmä intelektuálov pre ich servilnos a bezcharakternos :

„Neúprimnos , faloš, bezoh adnos a sebeckto sú najcharakteristickejšie známky charakteru udí tejto doby vo vede i mimo nej.“ – teda aj v literatúre a umení. Uvedomoval si aj deformáciu dejín: **„Máloktoý lovek a máloktoý národ sa ocitol v takých ažkých a ni ivých stavoch ako slovenský. Tisíc rokov národnej poroby, dve svetové vojny s ich sprievodnými ažkými okolnos ami, ktoré vyžadovali nekompromisný kres anský postoj, zanechali rany a jazvy v morálnej a charakterovej základni. Prechod z jednej formy násilia do druhej vytvoril zohnuté chrbtice, ten**

mnohoro ný strach a existen né obavy zdeformovali otcov rodín. A mnohoro ná oficiálna faloš, zamaskovaná vnútorná štruktúra sa vyfarbila vo všetkých vrstvách obyvate stva. V tom postoji zhrbených chrbátov boli úradníci, vedci, lekári, literáti. Ba vari všetci. Až teraz sa vyzliekajú z falošnej hadej kože, zamaskovanej tváre, za súhlasného hrkútania. utujem tento národ, lebo ho milujem“.

Straussovo srdce naozaj bilo súhlasne so srdcom Slovenska. K uvedeným zhrbeným prisluhova om priradil – ešte v denníku *Za mostom asu* – aj klérus: „*Tragédiou k azov všetkých ias bolo, že sa báli politických inite ov viac ako Boha“.*

Široké Straussove konexie s európskou literatúrou, najmä s nemeckou (Goethe, Heine, Rilke, Werfel, Th. Mann, Musil...) a francúzskou (Hugo, Balzac, Baudelaire, Valéry, Saint-Exupéry...) nijako neprekážali jeho hlbšiemu pripútavaniu k domácej slovenskej literatúre 19. a 20. storo ia.

Vynoril sa ako nový, pozoruhodný autor po druhej svetovej vojne. Svojimi originálnymi knihami *Všetko je rovnako blízke aleké* (1947) a *Mozaika nádeje* (1948) sa hne zaradil medzi slovenskú literárnu a myslíte skú elitu. Ako chirurg pôsobil v Liptove, Bratislave, Skalici a v Nitre. Písal po slovensky i nemecky, verše i prózu – eseje, meditácie, aforizmy.

Jeho orientácia na kres anskú duchovnos mu v uplynulom režime znemožnila vidite nejšie vstúpi literárnou tvorbou medzi verejnos .

**

Z myšlienok Pavla Straussa:

Utrpenie je najproduktívnejšia udská innos .

*

Najvä šia múdros života je pokora.

*

Jedna dobrá myšlienka má vä šiu cenu ako dvaja dobrí politici.

*

Mozog je prskavka ducha. Ale má celoročné Vianoce.

*

Režimy sa menia, len gauneri ostávajú.

*

To ko je záhad v živote, že si myslíme, až je to samozrejmé.

*

Pravý lekár tpe o svojho chorého, nepravý – o svoje renomé.

*

Angažovaný umelec? Vždy hlásna trúba.

*

Nepriznaný ideál každej vlády? Vládnu .

*

Najdemokratickejší parlament na svete: cintorín.

*

U nás zatiaľ platia pracovníkov ministerstva kultúry za to, že zabrajú, aby diela kultúry a kultivované diela vznikli, respektíve uzreli svetlo sveta.

*

Slovenský národ sa z udí statočných, pracovitých a úprimných stal spolkom zlodejov, ulievavcov, úplatkárov a udavcov.

*

Beda národu, ktorý dovolí len politikom a úradníkom, aby sa ozývali v jeho mene.

*

Ak sa chce národ zlikvidovať, nech sa zapchajú ústa mysliteľom a umelcom.

*

Milujem tento národ i so všetkými charakterovými defektmi, najmä v terajšej dobe. Chcem všetko, čo som získal výchovou, štúdiom, vývojom, štúdiom, dať k dispozícii. Svojou konverziou chcem údu utvrdiť. Svojim písaním chcem prispieť, o len haliarmi, do pokladnice myslenia.

*

In.

Nezdvorilé glosy (1950)

(8. september)

Ak sa ma niekto opýta, o je moja vlas , odpoviem: kraj medzi Poludnicou, Krivá om a Cho om. To je môj Liptov, to je moje Slovensko. Odtia to som a sem patrím. Nech už naši tzv. poprední politici vystrúhajú akéko vek nesúrodosti, nezniží to Slovensko, ale len ich samých. No od kraja nepasujú ešte do Európy. Bez kultúry a taktu, bez vzdelanostnej inteligencie. Oni z nás robia ba ov. Ale barani sú oni, aj v ministerských kreslách. Ja nie som humorista, ale je mi do smiechu.

(12. november)

Sklonom roku sa blížime k situácii, ke sa meníme vo väz a svojej úbohosti. íhajú epidémie a chrípky, zlomeniny. Jediné ventila né zariadenie je kniha a jej otvorený svet, do pristrihnutého sveta nášho vnútra. Ve a, ke vieme osta sami v sebe. Osta slobodným väz om. V tom našom oklieštenom svete, v ktorom žijeme.

Sme scenéria plná neúprosnej nelásky. o sa odohráva vo vládnej oblasti, je obraz dezorientácie vnútra vedúcich inite ov. Smiechuhodný obraz vládnucej elity. Schopnej len nízkych ťudských prejavov. Mali by sa vzda tých vedúcich postov. To by bol prejav ich kultúrnosti. Zatia len pletú národ, ktorý je odraz ich obrazu. Kde sa stratili oduševnení vlastenci, obetaví a múdri?

(13. október)

Každá forma moci je skúška. Prvý stupe každej starostlivosti o poddaných je boj o vlastnú dokonalos . Kto chce vykoreni nemravnos , musí zachováva vlastnú istotu. Kto chce zavies úprimnos , musí skroti vlastnú podlos .

(11. september)

Na o bolo to ko vyznáva ov a mu eníkov? Na o to ko obetí pravdy? A i nieto viac obetí lži? Veru, viac ich je. Lenže ich koniec sa zdá pohodlnejším a nenápadnejším. Áno, diablovi mu eníci kon ia – v ob ianskom zmysle – asto slušnejšie než Kristovi. Ale zmysel života je spása, a nie ob ianska pseudoposlušnos . A lotor – i s mnohými titulmi a vo vysokých funkciách – si môže dovoli pohreb prvej triedy. Ale život ve ný sa nedá získa na licitácii.

(3. apríl)

Pohodlie nemôže nahradi utrpenie. Bohatstvo nemôže nahradi chudobu a starosti. Duchovné lajdáctvo tvrdohlavos .

Požiadavky Kríža sú kategorické. Pohodlní, bohatí, vypínaví sú vylú ení. To Kristus raz navždy na Kalvárii kodifikoval. A každý zrádza Krista, ak ktvrdí opak, aj ke to tvrdí z vysokého postavenia – i cirkevného. Kristus bol aj je Chudobný. Trpiaci. Bitý. Popravený. Židia chceli mesiáša politického fi úra. A metafyzicky zbankrotovali.

Každá duša má alternatívu: kríž alebo kreslo.

(9. marec)

V osobných hriešnostiach vodcov národov tkvie neš astie sveta. Chorý lekár mnohých neuzdraví.

A hádam je na uzdravenie sveta potrebné len tak neuverite ne málo – ako kúpe vodou, ale o istný kúpe vodou kres anskej pokory a lásky.

Sú vzácne duše, ktoré sú nám pridelené. Stretáme sa s nimi spolu po kadejakých ok ukách a náhodách. Sú s nami spiate, ako spojené nádoby. Aj keby sme ich chceli odsunú a oni nás, vždy sú tu. Pri týchto spojeniach panujú nepreskúmané zákony atraktivity a spolupatri nosti. Nevidite né závislosti a synchronizácia vnútorných oblastí. Od pocitu telesnej i duševnej zodpovednosti až po nevidite né obetovanie, začlá anie ži livos ou, až po modlitbu. A tak svet rastie vždy len lás-kou. Preto to ko vrážd a iného zla vyšlo naprázdno.

Pavol Strauss, Odvrátený hlas, s. 34

Z diela Pavla Straussa:

Die Kanone auf dem Ei (1936)

Schwarze verse (1937)

St py (1948)

Všetko je rovnako blízke a aleké (1947)

Mozaika nádeje (1948)

Aforistické diárium (1960)

Krížová cesta pre chorých (1968)

Zákruty bez ciest (1971)

Roztrhnutá opona ((1972)

Rekviem za živých (1991)

Z rukopisov Pavla Straussa:

Všetko je rovnako blízke a ďaleké
Stopy
Mozaika nádeje
Ecce homo
Tesná brána
Aforistické diárium
O láskavej bolesti
Trofeje ticha
Cesta na koniec budú
Križová cesta pre chorých
Viac ako tie ...
Katalóg premien
Postila dneška
Zápisky diletanta
Sám za sebou
Zákruty bez ciest
Rozhrnutá opona
 lovek pre nikoho
Torzo ticha
Amalgám
Za mostom času
Odvrátený hlas
Kvety z popola
Kroky ducha
Kolíska dôvery
Sme mocnejší než čas
Nádhera nešťastného
Zbytočný denník

(In. Strauss, Pavol. Kvety z popola. Martin: Fatrin-books v spolupráci s Okresnou knižnicou Gašpara Fejérpataky-belopotockého v Liptovskom Mikuláši, 1992)

**

Strauss, Pavol. *S výh adom do nekone na.* Zbrané literárne a myslite ské diela 1. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2009

Strauss, Pavol. *Hudba plaší smr .* Zbrané literárne a myslite ské diela 2. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2009

Strauss, Pavol. *Rekviem za neumieranie.* Zbrané literárne a myslite ské diela 3. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2009

Strauss, Pavol. *Skalpelom i perom.* Zbrané literárne a myslite ské diela 4. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2010

Strauss, Pavol. *Ozveny vnútorných hlasov.* Zbrané literárne a myslite ské diela 5. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2010

Strauss, Pavol. *Aforistické iskrenie.* Zbrané literárne a myslite ské diela 6. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2011

Strauss, Pavol. *Život je provizórium.* Zbrané literárne a myslite ské diela 7. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2011

Strauss, Pavol. *Slovenské básne.* Zbrané literárne a myslite ské diela 8. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2011

V rámci súborného vydania diela budú ešte vydané:

Nemecké básne

Preklady

**

ochví a nezvýši zo sveta iba púš , mravná, kultúrna, ktorá sa zrúti do seba.

Na troch pilieroch bol postavený môj celý život: na hudbe, na slove a myšlienke a na medicíne. Boli to fixné body, okolo ktorých pretekal život a raz v om boli hlbšie ponorené, inokedy sa prúd spomalil

a jeho koryto bolo plytšie, ba neraz hrozilo, že vyschne. Hranica krásy a dôstojnosti života za ína životom myšlienky.

Pavol Strauss

**

Jozef Tóth

Pavol Strauss a nová evanjelizácia

(Pokus o reflexiu, ktorá ostane iba pokusom!)

Téma tohto príspevku by si vyžadovala obrovskú štúdiu multipolárnych osobností tejto planéty, a to v najširšom okruhu udského poznania! Ide totiž o kardinálnu, vše udskú problematiku a sú asne o osobnos , ktorá je portátorom, nosite om, hlásate om, ale aj zosobnením tejto innosti a modelu, ktorý korení v Evanjeliu! A Evanjelium je zav ťšením Božieho projektu, o ktorom tu chceme uvažova a o udskej nosti pod a tohto projektu.

Svet sa potáca i potáca vo svojej nepozornosti, a to aj tam, kde úžasná technika robí zázraky, teda aj v Európe! udstvo si od nepamäti, vedome i nevedome, h adá optimálny model života, ale jeho dejiny sú isté a harmonické iba v knihe kníh, v Písme, a to iba na za iatku všetkého, teda aj loveka. In principio creationis, na za iatku stvorenia!

Celý vesmír od atómu po galaxie, od sveta nerastného, vegetatívneho i živo íšneho a teda i fyziológia loveka, je naprogramovaný. (Stále to opakujem!) A vo všetkých týchto svetoch je neomylné itate ný projekt, a pri projekte ako samozrejmos – PROJEKTANT. Vybo enie z projektu, z naprogramovaného poriadku (ordo), znamená narušenie, skrat, defekt, ohrozenie i katastrofu. To platí vo všetkých sférach stvorenia.

Dejiny udstva, ako ich poznáme, nikdy neboli zlaté, ako ich ospevuje rímsky básnik Ovidius - aetas auera! Boli iba v prapo iatku, ktorý opisuje kniha Genezis SZ. Odvtedy sú iba ob as neznesiteľnými a krátkymi úsekmi. V podstate sú dejinami Kaina a Ábela, dejinami nenávisťi, vojen, vrážd, hrubého sebeckta, otroctva rôzneho druhu,

neslobody, prenasledovaní, vydierania a napokon zúfalstva, ale i prežratosti a samovrážd.

Narušenie spomínaného naprogramovania zažívame aj v dnešnom svete, a to nielen v zaostalých astiach planéty, ale aj v najvyspelejších krajinách sveta, teda aj v Európe. A tu sa za ína naša reflexia. V Európe, kde sa utvoril ucelený antropologický model kres anský, ktorý pramení z pôvodného krea ného projektu sveta i loveka. Pod a tohto projektu bol lovek stvorený „na obraz Boží“ (Gen 1, 27), iže okrem hliny, z ktorej „bol vzatý“ a ktorá je tiež dielom naprogramovania, „vdýchol do jeho nozdier dych života“ (Gen 2, 7), iže stal sa stvorením komplementárnym, celým, hmotným i duchovným. A tento duchovný princíp, ktorý má tvorí nový, nielen hmotný svet, má takisto svoju naprogramovanos ! To nie je nejaké divoké vybo enie zo stvorite ského diela! Naopak, je to úžasné, harmonické ve dielo, kde hmota hovorí, spieva, pracuje, tvorí ako projektant a má zázra né „vybavenie“, dar nebies – **vie milova !** Tento syntetický obraz neba i zeme, tento lovek, stvorený „na obraz Boží“, do ktorého bol vdýchnutý nehmotný princíp – ktorý teda vie milova , odpúš a , obetova sa, môže neporušene ži , rás , množi sa, teši sa, jasa , spieva – má ešte jednu nebeskú charizmu: **vie veri a modli sa.** Vie, že je aj vyšší stupe života: neumiera natrvalo, iba prejs cez úzku iaru usnutia.

Tento najharmonickejší a naj udskejší život je možný a realizovate ný na najjednoduchšom, najkratšom a naj itate nejšom projekte: „*milova budeš Pána, svojho Boha*“ (Dt 19, 9) a *miluj svojho blížneho ako seba samého*“ (Lav 19, 18). Tento projekt, ktorý svet ani vyvolený národ nerešpektoval, alebo deravo rešpektoval, bol potvrdený v inkarnovanom Projektantovi Kristovi opätovne a nekompromisne, a aby nebolo výhovoriek, koho a kedy máme milova , doplnil tento projekt nespochybnitým a paradoxným výkladom a záväznos ou: „*Milujte aj svojich nepriate ov a modlite sa za tých, i vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je na nebesiach, ve ON dáva slnku vychádza na zlých i dobrých a posielá dáž na spravodlivých a nespravodlivých*“ (Mt 5, 44-45). A umocnene to znie ešte u evanjelistu Lukáša: „*Ako chcete, aby udia robili vám, tak robte aj vy*

im. Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Ve aj hriešnici milujú tých, o ich milujú“. (Lk 6, 31-32).

Tento stvoríte ský projekt, dýchajúci najvyšším a najdokonalejším ráciom, rozumom a sú asne zmyslom života, sa zav šil životným dielom Ježiša z Nazareta, a to tak v náuke, v slove, v podobenstvách, kde sú rozširované všetky udské zákruty, odhalené všetky klamstvá a nepravdy, ožiarené všetky hodnoty dobra, pravdy a krásy, ale hlavne zázrak lásky a tajomstvá života, smrti a po smrti; no žiariacim slnkom lásky, ktoré svieti aj v naj ernejších nociach sveta, bol jeho osobný život ako Boho loveka, ktorý nemožno s ni ím porovnáva !

Tento projekt, ultražiarením sálajúci a nezni ite ný, v epicentrách Starého i Nového zákona a pulzujúci v bratskom spo enstve Cirkvi, sa volá EVANJELIUM! A jeho realizácia v živote udstva sa volá EVANJELIZÁCIA.

A tak sme sa vlastne až teraz dostali k našej téme: PAVOL STRAUSS A NOVÁ EVANJELIZÁCIA EURÓPY.

A o je Evanjelium? Grécky auangélien. Je to dobrá zves , blahozves . V mimobiblickej literatúre to znamenalo aj odmenu, ktorú dostali poslovia za doru enú správu. V Novom zákone ozna uje zves o príchode Božieho krá ovstva, splnenie starozákonných pris úbení, príchod Mesiáša, opravdivý, harmonický udský život a jeho zav šenie spásou, iže ve ným životom v dome Otcovom, v dome všetkých, v dome nekone nej Lásky!

Obrovské dielo Pavla Straussa nie je ni ím iným ako ve bás ou a symfóniou o týchto skuto nostiach, a to na spôsob mnohonásobného talentu!

A kto je evanjelista? Nielen ten, kto napísal Evanjelium, ale ako evanjelizátor je ten, kto ohlasuje, zvestuje, osobne prezentuje toto poslanstvo, ktoré nie je len dobrou zves ou, ale aj programom a zaru enou výhrou v kombinovanej lotérii tohto sveta! V Kristovej Cirkvi sú to okrem hlavy Cirkvi, biskupov, k azov aj misionári, muži i ženy, inkarnovaní do Cirkvi krstom a praktizujúci návody na život pod a Ústavy sveta, pod a Evanjelia. Je to opravdový Boží štát, má

jednu hlavu, jednu ústavu, a jeho hranice sú na okrajoch tejto zeme. Modus vivendi, vz ahy v tejto societe sa nazývajú: **bratstvo**. Evanjelium je závere né posolstvo aj pre tých, ktorí budú poslední na tejto planéte.

V novodobých dejinách sme svedkami – a to tu, v našej domovine – prípadu Izaiových synov, ke prorok Samuel z ôsmych synov pomazal iba jedného – Dávida, najmladšieho pastiera oviec. Pánov výrok znel: „*Vsta , pomaz ho, to je on*“! (Sam 16, 13). Tento syn Isaiho, Pavol Strauss, po ul tie isté slová v Liptovskom Svätom Mikuláši: „*Vsta a pomaz ho, to je on*“! A bol pomazaný. Stal sa poslom najkrajšej zvesti sveta, evanjelia, a to víchrom slov, ktoré hu ali, hu ia a budú hu a ako v oslnenom Jeruzaleme na Turíce. A každý ich pochopí jazykom Turíc, ktorému všetci rozumejú, a popri Nazaretskom U ite ovi ho sprevádzajú všetci proroci Starého zákona, ktorí spievali v predohre Ježišovho Evanjelia. A po tom pomazaní i kúpeli sa nestal krá om ako Dávid, krá om Izraela, ale **krá om ducha, dobra, pravdy a krásy, iže žalmistom sveta!** Našiel zmysel života i sveta a objavil i seba, a to celkom. Preto vyhlásil:

„V de krstu som mal pocit, že som kone ne doma!“

Preto s ve kými rozpakmi vôbec, sa pokúšam napísa osi o osobnosti, ktorú zasiahla táto úžasná radiácia Projektu neba i zeme! A hne vyslovím aj vlastné tvrdenie, ktoré nie je iba mojím tvrdením. **Ide o evanjelizátora sú asného sveta**, bez oh adu na to, ko kí a kde ho po úvajú! as dozrieva a dozreje. I Kristus mal malinký zemský okruh a málo posluchá ov. Pavol Strauss je nielen evanjelizátorom Slovenska i Európy, ale celého sveta. Jeho dielo prerazí bariéry udskej ahostajnosti, lenivosti a plytkosti sú asného životného štýlu! Vo svojich dielach a v živote prezentuje kres anstvo, iže život pod a Evanjelia ako jediné východisko pre naplnenie opravdivého udského života v sú asnej Európe, ale i vo svete; sú asne však zdôraz uje skuto nos , že tieto univerzálne pravdy Evanjelia sa v dejinách kultúry a techniky sveta, ktorý má svoje korene v kres anskej Európe, naplnil iba iasto ne, a že aj tieto základné princípy života sa obchádzajú, neuznávajú, ba popierajú a utvára sa nový svet, svet projektovaný nie na princípe lásky k Bohu a k blížnemu, ale na princípe totálnej relatívnosti, kde sa vytráca už aj elementárna násobilka love enstva.

A tam, kde sa nerešpektuje projekt skutočného Projektanta, padajú aj najvyššie budovy a prácou, bolesťou i samožertvou vybudované diela. Evanjelium je statika a rovnováha medzi telom a duchom, medzi pravdou a ľžou, medzi nenávisťou a láskou. Strauss videl, predpovedal a potom s bolesťou konštatoval, že všetko ľudské a dejinné minulosť i minulého a tohto storočia bez rešpektu princípov, ktoré vyznával, skončia v troskách! A skončia, a tak skončia aj moderné dejiny i tých najvyspelejších štátov, ktoré zanedbajú statiku pri budovaní svojich egoistických mrakodrapov!

Strauss nebol snívko, ani primitívny veriaci, Strauss bol nielen charizmatický prognostik, unikátny hlbinný psychológ, lekár, filozof zo školy ve nej múdrosti, literát, hudobník, ale hlavne bol **prorokom moderného veku**, ktorý práve týmto komplementárnym videním, úsudkom a asistenciou Ducha Božieho rozložil tu sieť na lov, aby zachytával ľudí pred plodiacimi sa žralokmi v kresťanskej Európe a vo svete! A tak mám stále pocit, že nie som hoden, aby som mu podával skalpel na malígne mravné nádory, ani obracal noty na klavíri, kde sa rodili jeho meditácie, ani strácal slová pri týchto horiacich tabuliach rádia neho Evanjelia. Vyítam si, že som sa o to vôbec pokúšal!

Je to muž, ktorý odhalil všetky neduhy moderného sveta, i kresťanského, ktorý sa pomaly z Európy vytráca, alebo deformuje. On však zostáva verný. Pod ním nádej je v návrate ku kresťanstvu! Odchod i opustenie tejto vesmírnej lode znamená katastrofu. Európske kresťanstvo sa do určitej miery stalo falzifikátorom kresťanstva a zo socialistického ateizmu sa stáva konzumný ateizmus Európy! Jeho odovzdanosť týmto ve ným princípom bola neotrasná, a napriek tomu nikoho neodsudzoval, nepovyšoval sa, nerobil zo seba vševeda, chápal i tých, ktorí inak mysleli a žili, a práve svojím dielom i životom sa v pokore snažil ovplyvniť týchto ľudí. Konštatuje to aj jeho editor a vydavateľ pán prof. Július Pašteka: „*Vom sa spojila absolútna odovzdanosť s absolútnou pokorou.*“ Tento úžasný tok myslenia, vzdelania, talentu, ľudskosti a viery mal svoje finále v modlitbe, iže v rozhovore a v osobnom kontakte s Tým, ktorému uveril a bol si istý, ako jeho menovec apoštol Pavel, a odpovedal mu slovami apoštola Petra: „*Pane, Ty vieš, že ňa milujem*“.

Jeho diela by sa preto mali prezentovať a rozširovať ako prorocké knihy, pretože on ich iba prepisuje do súčasnej reality a chápania. Už nestačí len kostolné kresťanstvo a využívanie náboženstva na niektorých školách. Kresťanstvo, ako najoptimálnejší antropologický model treba presadzovať do všetkých sfér spoločenského života. Preto by sa diela Straussa mali ujať predovšetkým: Katolícka univerzita v Ružomberku a v Trnave, na všetkých teologických fakultách, v redakciách katolíckych časopisov, novín, v prekladateľských krúžkoch, v rámci niektorých vydavateľstiev, alebo individuálne s podporou KBS. Takisto by sa mali v rámci vysokoškolských katolíckych centier zabezpečiť prednášky a uviesť ich v dohodnutých časopisoch a redakciách.

Do tohto indiferentného, až odmietavého svetonázorového sveta treba vniesť kvas Evanjelia. A ten kvas je perfektne upravený pre rôzne druhy cesty tohto nášho, aj slovenského a európskeho sveta. Takisto pri príprave učiva na stredné školy, zvlášť gymnáziá, treba sa upriamovať práve na prienik kresťanského myslenia a zásad do všetkých vrstiev spoločenského života. Aj s teologických fakúlt vychádza množstvo absolventov laikov. Treba ich pripraviť práve na evanjelizáciu tohto morálne sa potápajúceho sveta – ***a diela Pavla Straussa sú na to Bohom poslané!***

Evanjelizátor Pavol Strauss dostal hojnosť talentov a chce ich rozdávať vo veľkých hodnotách, drahších než je zlato a diamanty, len ich treba prijať, obohatiť sa a stať sa ľuďmi podľa obrazu Božieho. Vieme z Písma, že tí, ktorí využili svoj talent, dostali svoju odmenu. Veríme, že aj pre evanjelizátora Pavla Straussa zaznieva Kristov hlas: „***Pavol, poď ! Chcem, aby si aj ty bol tam, kde som Ja***“. – A čakáme, že nám to raz potvrdí aj ten, ktorý bol poverený by hlavou pri evanjelizácii sveta!

**

Zoznam bibliografických odkazov:

Tóth, Jozef. *Pavol Strauss a nová evanjelizácia*. (Pokus o reflexiu, ktorá ostane iba pokusom!) V ústrety Roku Pavla Straussa. In *Listy PS*, 2011, . 15, s. 3-4.

Strauss, Pavol. *Skalpelom i perom*. Zobraňé literárne a myslite ské diela 4. Prešov: Vydavate stvo Michala Vaška, 2010

Názov: *Génius génirov - Pavol Strauss - 100. výročie narodenia*

Zostavila: Elena Kaplanová

Zodp. red.: Mgr. Viera Banišová, riad. PK PB

Vydavateľ: Považská knižnica v Považskej Bystrici

Rok vydania: 2012